

## Pravopisje v ljudskih šolah.

Namen in naloga ljudskih šol je, da se v njih otroci podučujejo v vednostih, ktere so jim po dokončanih šolskih letih v njih dandanašnjem poklicu naj bolj potrebne. Da se k tem vednostim kerščanski nauk, branje in pisanje v maternem jeziku, kakor tudi spisje in računanje med naj perve prišteva, ni treba dalje omeniti. Vprašamo le: Kako se mora ravnati, da se vsemu temu v času, kteri je malim šolam v to odločen, zadostuje? —

Večidel se razdeljujejo kmečke šole v tri razrede. Da se toraj omenjenim tirjatvom kolikor je mogoče zadostiti more, je zelo potrebno, da se tvarina šolskih predmetov za vsaki razred modro razdeli in prav podučuje.

Kar zadeva branje in računanje, ni treba učitelju veliko premišljevat, kako in koliko naj v vsakem razredu podučuje, ker ima zato že dobre in metodično vravnane berilne in računske knjige. Bolj mu je pa treba misliti, kar se tiče slovenske gramatike in pravopisja, ker nima še pomočne knjige, ktera bi mu bila v tej zadevi resnična svetovavka in učencova podpornica pri učenju; temveč je ta poduk vsakemu učitelju, kakor bi rekel, na prosto voljo dan, da more ravnati in gospodariti z njim, kakor mu je ljubo in drago, in kakor vé in zna, čeravno je dandanašnji ta poduk vsakemu zelo potreben. To se vé, da so potem pridelki takega podučevanja tako mnogo-verstni, kakor različna je vednost v tem med učitelji. —

Mislim toraj, da bom svojim slovenskim sobratom vstregel, ako jim tukaj podam poglobitni načert, kako naj bi se v naših šolah pravopisje učilo. Saj nas veže, da rečem, ena misel, ena želja — pospešiti nauk v svojem milem maternem jeziku. Nadjam se pa, da bojo naši slovenski bratje v prihodnje na tem polju se večkrat poskušali in ga pridno obdelovali. Saj vemo da „združena moč je zlat obroč, ki stvari ni hrani dela naše“. Po takem nam bo trud polajšan — sad pa požlahtnjen. —

Prašamo tedaj: Kje naj se prične nauk v pravopisju? Na to vprašanje odgovorimo sledeče: Precej v prvem razredu, ko so se učenci in učenke naučili perve čerke poznavati in pisati, ktere so k zlaganju besed potrebne, naj se nauk ali prav za prav vaje v pravopisju pričnejo. Kdor brati in pisati

ob enem podučuje, bo tedaj to storil precej, ko nauči učence samoglasnice in pervo soglasnice poznati in pisati. Građiva k temu mu dajejo zaporedoma berilne vaje v „Abecedniku“. Kadar se otroci naučē soglasnico pisati, naj učitelj berilno vajo dotične tihnice iz „Abecednika“ sam na tablo spiše, učenci pa naj jo za njim na svoje tablice ali v pisne zvezke prepisujejo. To velja za vse berilne vaje soglasnic v „Abecedniku“. Tudi je dobro, ako učitelj primerne besede, potem ko so že vajo iz „Abecednika“ spisali, sam iz glave na tablo zapiše, in jih otroci prepisujejo. Tako naj stopa učitelj z učenci celega pol leta.

To, akoravno se ne more še poduk v pravopisju imenovati, je vendar njegova prva podlaga in njegove začetne vaje. Korist takega stopanja pa je, da se učenci vadijo pisanja, branja in da vidijo, kako se besede skladajo. Sploh se mora tudi reči, da se morajo otroci v ljudskih ali malih šolah vse bolj djansko učiti, kakor pa z otrudljivimi vodili, ktere večkrat kaki učitelj misli, da so poglobitna reč, ker ne premisli, da vodila so le pripomoček k poduku, nikdar pa ne samostojni namen že same za-se. Učitelj, kteri hoče, da mu bojo vodila dobro služile, naj jih vedno pri zgledih rabi, in naj ne bo že s tem zadovoljin, da mu jih otroci le znajo povedati od besedice do besedice, rabiti pa jih ne morejo, kadar jih je treba. Ravno tako bi pa tudi ne bilo prav, ako bi učitelj vse vodila pustil popolnoma v nemar. Srednja pot je tudi tukaj zlata pot. On naj večkrat tirja, da mu učenci povejo, zakaj so to ali uno besedo tako zapisali in ne drugače. Akoravno učenci, kadar nehajo hoditi v šolo, sploh pozabijo take vodila, so jih vendar, če so jih dobro razumeli, prilaste in se skoro nevedoma po njih ravnaajo. V vsaki šoli naj bodo toraj poglobitne vprašanja „kako“ in „zakaj tako“? — Na te vprašanja se nalslanja ves poduk.

(Dalje prih.)

**Zakaj pesmi niso za narekovanje pripravne, in zakaj se ž njimi ne smejo jezikoslovne vaje zedinovati.**

Prav je, in vse hvale je vredno, če se pesem otrokom razlaga; tudi mora vsak, ki hoče s petjem kaj doseči, to storiti. Otroci naj se zavedó, kaj pojejo. Ali za narekovanje